

Дело C-643/23**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване:**

26 октомври 2023 г.

Запитваща юрисдикция:

Tribunal da Relação de Lisboa (Португалия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

4 юли 2023 г.

Жалбоподател:

Agenciart — Management Artístico, Sociedade Unipessoal, Lda.

Ответници:

СТ

Предмет на главното производство

Предмет на въззивното производство, висящо пред Tribunal da Relação de Lisboa (Апелативен съд, Лисабон), е определянето на приложното поле на заповедното производство, т.е. наличието (или липсата) на обективните и субективните предпоставки за образуването на това производство — Понятия „търговска сделка“ и „предприятие“, съдържащи се съответно в член 2, точки 1 и 3 от Директива 2011/7/ЕС — Действие като организация в рамките на независима професионална дейност и структурираното упражняване на тази дейност

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Тълкуване на правото на Съюза, по-специално съображение 5 и член 2, точка 3 от Директива 2011/7/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 година относно борбата със забавяне на плащането по търговски сделки (ОВ L 48, 2011 г., стр. 1), както и на член 267 ДФЕС.

Преюдициален въпрос

Трябва ли лице, което обичайно упражнява срещу парично възнаграждение и като свободна професия актьорство, независимо че не разполага с организирана структура на ресурсите (доколкото упражнява тази дейност без собствено оборудване, персонал или каквито и да било инструменти или съоръжения, предназначени за професионалната му дейност), да се квалифицира като „предприятие“ по смисъла на разпоредбите на съображение (5) и на член 2, точка 3 от Директива 2011/7/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г.?

Релевантни разпоредби от правото на Съюза

Директива 2011/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 година относно борбата със забавяне на плащане по търговските сделки (наричана по-нататък „Директива 2011/7/ЕО“), и по-специално съображения 5 и 10 и член 2, точки 1 и 3.

Релевантни разпоредби на националното право

Decreto-Lei n.º 62/2013, de 10 de maio, que estabelece medidas contra os atrasos no pagamento de transações comerciais, e transpõe a Diretiva n.º 2011/7/UE, do Parlamento Europeu e do Conselho, de 16 de fevereiro de 2011 (Декрет-закон № 62/2013 от 10 май 2013 г. за установяване на мерки за борба със забавяне на плащане по търговските сделки и за транспониране на Директива 2011/7/ЕС на Съвета от 16 февруари 2011 г.), по-специално член 3, букви b) и d)

„Член 3

Определения

Определенията, използвани в този закон, имат следния смисъл:

[...]

b) „търговски сделки“ означава сделки между предприятия или между предприятия и публични органи, които водят до доставката на стоки или предоставянето на услуги срещу възнаграждение;

[...]

d) „предприятие“ означава организация, различна от публичен орган, която упражнява независима икономическа или професионална дейност, включително еднолично;“

Правна уредба на процедурите за изпълнение на парични задължения, възникнали на основание договори с цена на иска, която не надвишава прага за разглеждане от първоинстанционен съд (наричан по-нататък „RPCOPES“), одобрена с Decreto-Lei n.º 269/98, 1 de setembro (Декрет-закон № 269/98 от 1 септември 1998 г.), по-специално член 7.

Кратко представяне на фактите и главното производство

- 1 Жалбоподателят е търговско дружество, упражняващо дейност като импресарска агенция за артистично представителство и управление на кариерите на представляваните от него актьори. СТ, ответница в настоящото производство, е професионална актриса и е представлявана от жалбоподателя до 30 юни 2017 г.
- 2 През май 2017 г. жалбоподателят договаря с телевизионен продуцент участието на ответницата в теленовела, като уговаря условията за наемането ѝ срещу комисиона за предоставените посреднически услуги. Участието в теленовелата започва през юни 2017 г. и приключва в края на май 2018 г.
- 3 Жалбоподателят издава фактура № 2019/1 за посочените услуги с дата 17 юли 2019 г. на стойност 19 188 евро, които ответницата все още не е заплатила. Жалбоподателят твърди, че има право на комисиона, независимо че договорът за представителство е прекратен на 30 юни 2017 г., тъй като посоченият договор е осигурен, договорен и сключен преди прекратяването на представителното правоотношение.
- 4 Жалбоподателят започва изпълнително производство за заплащане на установеното вземане срещу ответницата пред Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (Районен съд Лисабон).
- 5 Като изпълнително основание той представя изпълнителен лист, издаден в рамките на заповедно производство, образувано пред Balcão Nacional das Injunções (национално гише на принудителните плащания). Посоченото производство е образувано на 24 октомври 2019 г., а изпълнителният лист е издаден на 23 януари 2020 г.
- 6 Жалбоподателят посочва като подлежаща на изпълнение сумата от 19 188 евро, вписана във фактура № 2019/1, заедно с лихви за забава. В заявлението за издаване на заповед за плащане се посочва договор за доставка на стоки или услуги с дата 1 юни 2017 г. за период от 1 юни 2017 г. до 31 май 2018 г.
- 7 Ответницата възразява срещу принудителното изпълнение, като се позовава на липсващо или недействително призоваване в заповедното производство, процесуални нарушения, липса на пасивна легитимация в изпълнителното производство и погасяване на изпълняемото вземане.

- 8 Районният съд уважава възражението, поради което прекратява изпълнението.
- 9 Жалбоподателят подава въззивна жалба срещу това решение пред Tribunal da Relação de Lisboa (Апелативен съд, Лисабон), запитващата юрисдикция.

Основни твърдения на страните в главното производство

Становище на жалбоподателя

- 10 Жалбоподателят приема, че представителното правоотношение, възникнало между страните чрез договора за представителство представлява търговска сделка съгласно понятието, съдържащо се в член 3, буква b) от Декрет-закон № 62/2013.
- 11 Предоставените от жалбоподателя услуги са свързани с професията на ответницата, която е актриса и са предназначени за упражняването на професионалната ѝ дейност, поради което която и да е от тези услуги не е използвана в качеството ѝ на потребител, като това обстоятелство е от значение за разпоредбата на член 2, параграф 2, буква а) от Декрет-закон № 62/2013, която изключва от приложното му поле потребителските договори.
- 12 От друга страна, именно поради факта, че ответницата е професионална актриса на свободна практика и е страна в това си качество по разглеждания импресарски договор, тя попада в обхвата на понятието „предприятие“ съгласно член 3, буква d) от Декрет-закон № 62/2013.
- 13 От това следва, че прилагането на заповедното производство от жалбоподателя отговаря на обективните и субективните критерии на закона, тъй като е подходящото процесуално средство за принудително изпълнение на просроченото задължение на ответницата, от което следва, че изпълнителното основание е действително.
- 14 Ето защо жалбата следва да бъде уважена и обжалваното решение да бъде отменено, като делото бъде върнато за разглеждане на първа инстанция, за да продължи своя ход.

Становище на ответницата

- 15 Ответницата приема, че съдът, постановил обжалваното решение, правилно е приел, че използването на заповедното производство за принудително изпълнение на вземане за претендираната сума е недопустимо, тъй като договорът, който поражда задължението за тази сума, не попада в приложното поле на понятието за търговска сделка. За да е налице търговска сделка законът изисква и двете страни по нея да са предприятия или предприятие и публичен орган, което очевидно не е налице в настоящия

случай, доколкото не съществува правоотношение между предприятия или между предприятие и публичен орган или субекти, които осъществяват търговска дейност, тъй като ответницата е професионална актриса.

- 16 В своя защита ответницата се позовава на решение на Съда от 15 декември 2016 г., Nemes, C-256/15 (ECLI:EU:C:2016:954), що се отнася до тълкуванията на понятията за търговска сделка и предприятие по смисъла на Директива 2000/35/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 29 юни 2000 г., в което Съдът постановява, че не е достатъчно едно лице да сключи сделка, за да е налице предприятие и сделката да се квалифицира като търговска. Необходимо е още и: i) Това лице действа в качеството си на организация в рамките на тази дейност или независима професионална дейност, което означава, че независимо от правноорганизационната му форма и правния му статут съгласно националното право, посоченото лице посоченото лице извършва тази дейност организирано и постоянно, като тази дейност следователно не може да се ограничава до конкретна отделна престация; и ii) съответната сделка се вписва в контекста на посочената дейност.
- 17 Посоченият импресарски договор не е договор между предприятия, поради което не може да се разглежда като търговска сделка. Не може да се направи извод, че ответницата, която е професионална актриса, при сключването на такъв договор извършва организирано и постоянно икономическа дейност и действа като търговец при упражняването на независима професионална дейност.
- 18 Според ответницата определянето на посочения договор като договор за „търговска дистрибуция“ е без значение за правната квалификация на страните по него.
- 19 Ответницата е актриса и упражнява свободна професия, като предоставя интелектуални услуги въз основа на специална професионална квалификация, като тези услуги се предоставят лично и се основават на отношение на доверие, поради което не попадат в обхвата на понятието за търговец.
- 20 От друга страна, в рамките на заповедното производство, ответницата поддържа, че жалбоподателят не е доказал отправянето на покана за плащане, поради което следва да се приеме, че не е установено получаването на фактура № 2019/1 от ответницата. Освен това, тя се позовава на липсващо или недействително призоваване за предявяване на възражение в заповедното производство, като това обстоятелство води до недействителност на извършените действия. Предвид липсата на призоваване на ответницата, производството следва да продължи своя ход по правилата на специалния установителен иск, без да се издава изпълнителен лист по заявлението за издаване на заповед за плащане.

- 21 Ответницата посочва също, че договорът за представителство не е сключен между ответницата и жалбоподателя, а между жалбоподателя и дружеството ST Unipessoal, Lda. Следователно ответницата не е пасивно легитимирана, за да бъде страна в изпълнителното производство като длъжник.
- 22 Освен това, вземанията за предоставени посреднически услуги се погасяват с изтичането на двегодишния давностен срок. Когато жалбоподателят подава заявлението за издаване на заповед за плащане, твърдяното вземане за комисиона отдавна е погасено.
- 23 Ответницата твърди също, от една страна, че договорът между ответницата и жалбоподателят е прекратен много преди прекратяването на продуцентския договор, сключен с телевизионния продуцент и от друга страна, че договорът с телевизионния продуцент е сключен без участието на жалбоподателя, тъй като не той го е издействал, а самата ответница е встъпила в окончателните преговори за договаряне на условията по този договор. По тези причини не се дължи каквато и да било комисиона на взыскателя.
- 24 Ето защо, независимо, че в обжалваното решение първоинстанционната юрисдикция не е разгледала надлежно посочените по-горе основания, това действие не оказва влияние върху разглежданото решение. Следователно обжалваното решение не е опорочено от грешка при тълкуването на член 3, букви b) и d) от Декрет-закон № 62/2013, поради което следва да бъде оставено в сила в неговата цялост.

Кратко изложение на мотивите за преюдициалното запитване

- 25 Запитващата юрисдикция анализира въпроса дали е налице процесуално нарушение.
- 26 Съгласно закона изпълнителното производство започва въз основа на изпълнително основание, с което се определят целта и пределите на изпълнителното производство, а при липса или нередовност на изпълнителното основание може да се предявява възражение срещу принудителното изпълнение. Следователно, когато се установи, че подлежащото на изпълнение задължение не е надлежно доказано с изпълнително основание или излиза извън неговите предели, е налице порок на изпълнителното основание. Поради това порокът на изпълнителното основание по необходимост води до прекратяване на принудителното изпълнение.
- 27 В разглежданото производство първоинстанционната юрисдикция приема в обжалваното решение, че принудителното изпълнение по заповедта за плащане не представлява изпълнително основание, тъй като сумата, посочена в приложената към преписката по изпълнението фактура надвишава 15 000 евро и ответницата не е търговско предприятие, поради

което жалбоподателят не може да предяви иска си срещу ответницата по реда на посоченото производство.

- 28 Член 10 от Декрет-закон № 62/2013 предоставя на кредитора по търговска сделка, в която не участват потребители, възможност да прибегне до заповедното производство независимо от стойността на вземането, т.е. дори когато размерът на вземането надвишава 15 000 евро — пределният размер съгласно общия режим на заповедното производство (съгласно член 7 от RPSOPEC).
- 29 Следователно, предвид разпоредбата на член 2, параграфи 1 и 2, буква а) и член 3, буква в) от Декрет-закон № 62/2013, става въпрос за вземания, възникнали от търговски сделки, по които не е страна потребител.
- 30 Запитващата юрисдикция разглежда обективните и субективните предпоставки на заповедното производство.
- 31 Що се отнася до обективните предпоставки, от значение са понятията *парично задължение на основание договор* (член 1 от Декрет-закон № 269/98) и *търговска сделка* (член 3, буква в) от Декрет-закон № 62/2013). По отношение на субективните предпоставки релевантни са понятията *потребител* (член 2, параграф 2, буква а) от Декрет-закон № 62/2013), *публичен орган* (член 3, буква с) от Декрет-закон № 62/2013) и *предприятие* (член 3, буква d) от Декрет-закон № 62/2013).
- 32 В разглеждания случай, заповедта за изпълнение, за която е издаден изпълнителен лист, е с предмет плащане на фактура за предоставени услуги по импресарски договор, които жалбоподателят, в качеството си на импресарио, твърди, че е предоставил на ответницата в областта на дейността ѝ като професионална актриса.
- 33 От това следва, че са налице обективните предпоставки на договора като източник на претендираното вземане и паричния му характер в тесен смисъл, т.е. като задължение за предоставяне на определено количество пари. Страните не спорят по тези въпроси.
- 34 Всъщност спорът се отнася до това дали е налице обективната предпоставка относно търговската сделка и субективната предпоставка относно качеството на предприятие, предвидени съответно в член 3, букви в) и d) от Декрет-закон № 62/2013.
- 35 Запитващата юрисдикция подчертава, че въпросният нормативен акт транспонира в португалския правен ред Директива 2011/7/ЕС, която заменя и отменя Директива 2000/35/ЕО, уреждаща същата материя.
- 36 Член 3, буква в) от Декрет-закон № 62/2013 определя като търговска сделката, в която участват предприятия и която има за предмет доставка на стоки или услуги срещу (парично) възнаграждение.

- 37 Следва да се разгледа структурата на договора, сключен между страните. При преценката на формата на приложимото производство, следва да се вземе предвид искът и основанието на иска съгласно заявлението за издаване на заповед за плащане с оглед на това, че жалбоподателят твърди, че е „представлявал“ ответницата.
- 38 Договорът за представителство се урежда от Декрет-закон № 178/86 от 3 юли 1986 г., който го определя като договор, с който една от страните се задължава да осигурява за сметка на другата сключването на договори срещу възнаграждение.
- 39 От една страна, доктрината определя договора за представителство като търговски договор. От друга страна, съдебната практика не дава еднозначен отговор на въпроса дали импресарският договор трябва да се квалифицира като договор за представителство.
- 40 Безспорно, тъй като импресарският договор е разновидност на договора за търговско представителство, не остават съмнения, че осъществяваната от жалбоподателя дейност следва да се квалифицира като предоставяне на услуги. Следователно е налице обективната характеристика на понятието за търговска сделка.
- 41 Запитващата юрисдикция приема, че в разглеждания случай са налице обективните предпоставки, от които зависи образуването на заповедното производство в търговския му аспект.
- 42 Що се отнася до субективната предпоставка относно качеството на предприятие, запитващата юрисдикция посочва, че импресарският договор, който е в основата на предоставянето на услугите, за които се отнася фактурата, приложена към заявлението за издаване на заповед за плащане, е подписан между жалбоподателя, който е търговско дружество и ответницата, физическо лице.
- 43 Следователно, е необходимо да се определени дали двете страни попадат в обхвата на правното понятие за предприятие, а именно всяка организация, участваща в упражняването на независима икономическа или професионална дейност, дори когато тази дейност се упражнява само от едно лице (член 2, точка 3 от Директива 2011/7/ЕС).
- 44 Няма съмнение, че жалбоподателят попада в тази категория. Спорът възниква по отношение на ответницата.
- 45 Тъй като в заявлението за издаване на заповед за плащане жалбоподателят твърди, че ответницата е професионална актриса и тъй като импресарските услуги, предмет на сключения договор, се отнасят до насърчаване на кариерата ѝ, следва да се разгледа понятието за професионална дейност, упражнявана само от едно лице.

- 46 Съображение 10 от Директива 2011/7/ЕС, в което изрично се посочва, че свободните професии са „обхванати от настоящата директива“, указва в посока, че свободните професии попадат в обхвата на понятието за предприятие в широк смисъл.
- 47 Доколкото в приложението към заявлението за издаване на заповед за плащане се твърди, че ответницата е професионална актриса и доколкото импресарският договор, сключен с ответницата, е насочен към насърчаване на професионалната ѝ кариера в режим на свободна професия, следва да се направи извод, *prima facie*, че има основания за квалификацията ѝ като предприятие.
- 48 Запитващата юрисдикция споменава решение Nemes, на което се позовава ответницата, като във връзка с това решение посочва, че изясняването на понятието за траен характер, изтъкнато от Съда, не оставя големи съмнения, тъй като професионалното упражняване на определена дейност, което е редовно и трайно, ще продължи да се счита за такова. Остава обаче съмнението относно това как следва да се разбира действие *като организация* и *структурираното упражняване* на тази дейност. Действително решението Nemes се отнася до професионалната дейност на занаятчия, притежаващ разрешително като независим занаятчия. Упражняването на такава дейност би предполагало лицето да притежава структурирана съвкупност от производствени средства.
- 49 Тези съмнения остават актуални и при действието на Директива 2011/7/ЕС, като се има предвид, че определенията на понятията *търговска сделка* и *предприятие*, съдържащи се в тази директива, са идентични на възприетите в Директива 2000/35/ЕО, която е в основата на решението Nemes.
- 50 Разликите между фактическото положение, разглеждано в решението Nemes, и фактическото положение по настоящото производство, не позволяват да се пренесат по категоричен начин заключенията, достигнати от Съда в посоченото решение. Към това се прибавя и обстоятелството, че запитващата юрисдикция не намира друго решение на Съда, в което той да се е произнесъл по тълкуването на разглежданите разпоредби.
- 51 Следователно налице е основателно съмнение в тълкуването на съображения 5 и 10 и на член 2, точки 1 и 3 от Директива 2011/7/ЕС — тълкуване, което има централна роля за решаването на спора в настоящото производство.
- 52 Вследствие на това запитващата юрисдикция решава да спре производството и на основание член 267 ДФЕС да отправи преюдициално запитване до Съда с посочения по-горе въпрос.